

Dr. GÖCZE István

## AZ MTA IX. OSZTÁLY HADTUDOMÁNYI BIZOTTSÁGÁNAK TEVÉKENYSÉGE A 2009-ES ÉVBEN

Az ülésen megjelent bizottsági tagokat SZENES Zoltán elnök köszöntötte.



Ezt követően ismertette a napirendi pontokat:

1. *A katonai orvostudományok jelentősebb hazai és nemzetközi eredményei a 2008–2009. évben. Előadó: Svéd László elnökhelyettes; Beszámoló a Hadtudományi Bizottság (HB) 2009. évi munkájáról. Előadó: Szenes Zoltán elnök;*
2. *A Hadtudományi Bizottság 2010.évi munkaterve. Előadó: Felházi Sándor titkár;*
3. *Időszerű ügyek. Előadó: Szenes Zoltán elnök, Felházi Sándor titkár.*

E napirendnek megfelelően elsőként SVÉD László tartotta meg előadását a katonai orvostudományok jelentősebb eredményei tárgyában. Előadása során tájékoztatta a megjelenteket, hogy a *katonai orvostudomány*, mint önálló diszciplína fejlődésének mérföldköveit a háborúk tapasztalatai jelentik. Megítélése szerint a *háborúk az orvostudomány fejlődésében meghatározó szerepet játszottak*:

- a különböző fegyverfajták és technikai eszközök megjelenése, újabb és újabb, addig soha nem látott sérülések kialakulását eredményezték. Ez az őskortól napjainkig végigvonul az emberiség történetén;
- számos technikai és gyógyító eljárás tudományos megalapozása a katonai orvoslásnak köszönhető.



Ezt követően rövid történeti áttekintést nyújtott a katonai orvostudomány változásáról, fejlődéséről: K. e. 430-tól napjainkig (XXI. század: a kutatólaboratóriumból a hadszíntérre elvének megvalósulása).

Ez után ismertette a hallgatósággal, hogy a közelmúlt új kihívásai közül, Magyarország NATO csatlakozása meghatározó jelentőséggel bírt illetve bír:

- reális elemként jelennek meg a határon kívüli, eddig ismeretlen alkalmazási viszonyok;
- ismeretlen technikák és kultúrák közötti alkalmazás iránti igény;

sajátos és speciális műveleti követelmények (békfenntartás, őrzés-védelem, szállítmánykísérés, terrorcselekmények, PRT feladatok).

*Az előadó vázolta a kihívásokra reagáló stratégia tartalmát*

- közös védelmi képesség fokozása (NATO Kiválósági Központ);



- béke ellátás színvonalának növelése (HM ÁEK);

a szolgálat határait meghaladó, de az ország és a régió biztonságát szolgáló védelem-egészségügyi képességek fejlesztése (MH HEK).

SVÉD László előadásában beszélt arról, hogy a Magyar Honvédség egészségügyi szolgálatán belül jelenleg a kutatás és fejlesztés leépülése, valamint a stratégiai gondolkodás felértékelődése, a kutatás fej-



lesztés igénye, mint folyamat, egy időben, egymás mellett megy végbe.

A védelem-egészségügyi kutatás, fejlesztés, innováció területén — az eredmények tükrében — az alábbi területek bírnak prioritással:

- sugárvédő vegyületek hatásmechanizmusának, gyógyszeres védelem lehetőségeinek kutatása;
- dekorporáló készlet fejlesztése;
- kábítószeres és pszichotrop anyagok vizsgálata;
- katonai toxikológia, vegyi harcanyagok hatásmechanizmusa, antidotumok;

- szöveti sérülés, sebgyógyulás;
- szöveti sérülés hatása az immunrendszer sejtjeire;
- telepíthető megerősített molekuláris biológiai laboratórium;
- ROLE-2 fejlesztés;
- repülés-élettani kutatások.

A kutatás-fejlesztés (K+F) területén az alábbi feladatok megoldása a legfontosabbak:

- dekorporáló hatású gyógyszerkészítmények törzskönyvi dokumentációjának elkészítése, törzskönyveztetése;



- modulrendszerű laboratórium (biológiai) konténer komplexum;
- mobil (telepíthető) kémiai laboratórium kifejlesztése, rendszeresítése;
- genetikai ujjlenyomat bázis létrehozása személyi azonosítás céljából;
- a biológiai dozimetria katonai alkalmazási rendszerének kidolgozása, módszerek beállítása és fejlesztése;

páncélozott sebesülthordó-szállító gépjármű.

Ez követően az előadó beszámolt a HM ÁEK tudományos és oktatási mutatóiról, a tudományos együttműködés legfontosabb területeiről illetve intézményeiről.

Az előadás végén Svéd elnökhelyettes úr megköszönte a hallgatóság

megtisztelő figyelmét.

A második napirendi pontban SZENES Zoltán beszámolt a *Hadtudományi Bizottság 2009. éves munkájáról*.

Előadását az a bizottság tevékenységéről beszélt. Ezek közül kiemelte:

1. a 2009. évi HB- üléseket, amelyeket a szervezet az alábbi időpontokban tartotta meg:



- február 04.;
- április 23.;
- június 18.;
- szeptember 24.;
- december 17.

2. Tudományos rendezvények:

- köztestületi konferencia (november 17.);
- kiemelt rendezvények.



Ezt követően beszámolt:

3. az MTA képviseletről:
  - részvétel az MTA közgyűlésen;
  - képviselet a IX. Osztály ülésein;
  - MTA-közélet.
4. a bizottsági életről:
  - események;

- elismerések;
- születésnap tudományos ülések.

SZENES elnök úr beszámolójában külön is kiemelte a legfontosabb ülések témáit:

1. *Tudományterületi beszámolók, ahol áttekintést, helyzetképet kapott a tagság az érintett témákról:*
  - katonai műszaki tudomány – Halász László (ápr.);
  - hadtudomány – Szabó János (jún.);
  - katonai orvostudomány – Svéd László;
2. *Köztisztületi tagság aktívabb bevonási lehetősége:*
  - új feltételi rend;
  - jobb együttműködés a ZMNE doktori iskolákkal;
  - bizottsági tagok aktívabb bevonása az eljárásba;
  - PhD hallgatói konferencia (idegen nyelven is).
3. *Minősített periodikák helyzete (újak: Seregszemle, Polgári Védelmi Szemle).*
4. *MTA határozatok, döntések, állásfoglalások „lebontása”.*
5. *Aktuális ügyek (információk, rendezvények, együttműködés /MHTT/, szervezési kérdések).*

A beszámoló következő részében az elnök a *Kiemelt tudományos konferenciák eredményeit összegezte. Ezek a rendezvények az alábbiak voltak:*

1. *III. HADTUDOMÁNYI KÖZTESTÜLETI KONFERENCIA (ZMNE)*
  - Címe: Az éghajlatváltozás biztonsági kérdései
  - Tapasztalatok:
    - informatív, sok szempontú megközelítés;
    - erőtlen köztisztületi (HB) megjelenés;
    - szervezési, koordinációs nehézségek.
2. *Konferencia-sorozat az MHTT-vel*
  - Hadtudomány fogalma (KŐSZEGVÁRI Tibor, MATUS János) (febr. 27.);
  - Hadtudomány és a katonai műszaki tudomány kapcsolata (nov. 12.) (SVÉD László, SOLYMOSSI József);
  - A témák tudományos igényű feldolgozása folytatódik 2010-ben (békemissziók stb.).
3. *Vita a KORALL társadalomtörténeti folyóiratban a hadtörténetírásról (POLLMAN Ferenc — CSIKÁNY Tamás,*



Markó György.)

4. *„10 év a NATO-ban” parlamenti konferencia (Szenes Zoltán)*
5. *Az 1809. évi háború 200. évfordulója (CSIKÁNY Tamás)*
6. *Számos más tudományos rendezvény, amelyben a HB és köztisztületi tagok részt vettek.*

A konferenciákról szóló rész lezárása után az előadó a bizottsági élet legfontosabb eseményeit, jellemzőiről tájékoztatta a jelenlévő-

ket. Ezek közül kiemelte a születésnap tudományos üléseket. Itt kell említést tenni:

- THÜRMEYER Gyula (hadigazdaság) 80 éves; (Munkásságát méltatta SZENES Zoltán);
- KALLÓ Péter (katonai műszaki tudomány) 70 éves; (Laudáció: KENDE György);

- JANZA Károly (védelem-gazdaságtan) 70 éves (Tudományos pályáját ismertette KUNOS Bálint) megünnepléséről.

Végezetül SZENES Zoltán összefoglalta a 2010. évre áthúzódó feladatokat is. Ezek közé az alábbiak sorolhatóak:

- akadémiai szabályozás alapján a HB működési dokumentumainak áttekintése;
- HVKF előadása;
- köztestületi tagság aktivizálása;
- PhD hallgatók „bekapcsolása” a HB tevékenységébe.

A *harmadik napirendi pontban* FELHÁZI Sándor titkár ismertette a Hadtudományi Bizottság 2010. évi munkatervét.



A titkár ismertetőjében tájékoztatta a jelenlévőket a HB 2010. évi ülései témájáról illetve azok időpontjairól. Az elnökség 2010-ben tervezi egy Hadtudományi Évkönyv elkészítését. A kiadvány létrehozását a HM támogatja, de az elkészítéshez egy ad-hoc testület létrehozása szükséges, ami kiemelt feladatot jelent a szervezet részére.

A feladatok kapcsán PADÁNYI József felhívta a figyelmet arra, hogy 2010-ben ünnepeljük Zrínyi Miklós halálának 390. évét, amelyet — megítélése szerint — méltó módon meg kell ünnepelni.

A javaslatokat folytatva ÁCS Tibor arról szólt, hogy az elkövetkező évben emlékezünk meg SZÉCHENYI István valamint BOLYAI János halálának 150. évfordulójáról, amelyre — többek között — a hadtudományi köztestületi tagságnak is kiemelkedő méltósággal kell emlékeznie.



A megemlékezések kapcsán SZENES Zoltán arra hívta fel a figyelmet, hogy 2010-ben lesz a magyar légierő 100 éves. Ennek kapcsán az MTA HB, a ZMNE illetve a HM — Szabó József tábornok aktív közreműködésével — egy kiemelt konferenciát szervez, amelyet az MTA Nagy-

termében terveznek megtartani.

A következő *negyedik napirendi pontban* SZENES ZOLTÁN az időszerű ügyekről beszélt.

Ezek közül kiemelt jelentőséggel bír — az MTA-ban — a IX. Osztály illetve a HB köztestületi tagságát képviselő akadémiai képviselő megválasztása. Ezt megelőzően a választási procedúrán való aktív részvételre való „buzdítás” az MTA HB egyik fő feladata lesz 2010 elején.



Ezt követően az elnök arról tájékoztatta a jelenlévőket, hogy az MTA köztestületi tagságába való felvétel-elbírálása a jövőben a HB dolga lesz, ezért a jelentkezők habitus-vizsgálata válik szükségessé, amelynek követelményrendszerét a bizottságnak kell kidolgoznia. Ez a feladat egy újabb ad-hoc csoport kijelölését, és annak aktív tevékenységét követeli meg.

Végül SZENES Zoltán megköszönte az MTA HB valamennyi tagjának az ez évi munkáját, majd boldog, de munkás újévet kívánt mindenkinek.